

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้*

STRATEGIES OF A SCHOOL ADMINISTRATION TO QUALITY
DEVELOPMENT OF PHRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION
IN THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES

จักรพงษ์ ธรรมธณัท*, อีระพงษ์ สมเขาใหญ่, พระครูประโชติกิจจาภรณ์, สุภาวดี คงอินทร์
Chakkapong Tamtanapat*, Teeraphong Somkhaoya, PhrakruPrachotkichchaporn, Supawadee Konging
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand
*Corresponding author E-mail: 6503202047@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษา 2) สร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ 3) นำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 15 คน ผู้ประเมิน 2 คน สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน สันทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบประเมินสภาพแวดล้อม และแบบประเมินการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า:

1. สภาพแวดล้อมภายนอกโอกาสมากที่สุด คือ ใน 3 จังหวัดมีเพียงโรงเรียนเดียว ส่วนอุปสรรค คือ มีประชากรไทยพุทธน้อย สภาพแวดล้อมภายในจุดแข็ง คือ การบริหารจัดการตรวจสอบได้ โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน ที่สำคัญโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้มีเพียงโรงเรียนเดียว และสภาพแวดล้อมภายในจุดอ่อน คือ งบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยีมีราคาสูง

* Received February 19, 2024; Revised February 23, 2025; Accepted March 6, 2025

2. ผลสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมความสัมพันธ์แบบ BCG MATRIX พบว่า อยู่ในช่อง STARS กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ซึ่งประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

3. ผลการนำเสนอกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล และสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารสถานศึกษา, พัฒนาคุณภาพ

Abstract

This study aimed to 1) study the educational administrative environment, 2) create school management strategies to improve quality, and 3) propose strategies for school management to improve the quality of Phrapariyattidhamma School in the General Education Department in the three southern border provinces. This was qualitative research with fifteen key informants through in-depth interviews, two evaluators, five experts through interviews, and nine specialists via group discussion. The instruments employed were interviews, environment assessments, and focus group discussions.

The findings were as follows:

1. The external environment with the most significant opportunity is only one school in the three provinces. The obstacle is the small Thai Buddhist population. The internal environment's strengths include verifiable management with clearly defined policies for school administration. Importantly, there is only one Phrapariyattidhamma School in the General Education Department in the three southern border provinces. The internal environment's weaknesses include a limited budget and the high cost of technological materials.

2. The strategy creation results from the BCG Matrix, which led to the STARS CHANNEL, indicating that the visions, missions, goals, and strategies have been determined. The strategies consisted of three key points: 1) develop learners to meet quality standards, 2) develop school personnel to provide

quality teaching and learning effectively, and 3) improve the management efficiency of the Phrapariyattidhamma School in General Education Department with effective teaching and learning, based on good governance.

3. The results of the proposed strategies showed that the first strategy developed learners to meet quality standards, the second strategy developed school personnel to provide quality teaching and learning, and the final strategy improved the management efficiency of the Phrapariyattidhamma School in the General Education Department based on good governance. These strategies can be applied to Phrapariyattidhamma school in the General Education Department in the three southern border provinces.

Keywords: Strategies, School Administration, Quality Development

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ และเป็นกลไกหลักในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือที่เรียกกันว่า ยุคโลกดิจิทัล (Digital) ทศวรรษศตวรรษที่ 21 ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายและเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว รวมทั้งระบบการศึกษาที่ยังมีปัญหาหลายประการ รวมถึงการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายเพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ, 2560)

การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายอาณาจักรบ้านเมือง กล่าวคือ ทางฝ่ายศาสนจักรก็จะมีศาสนทายาทที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ถ้าหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ลาสิกขาไปก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐได้หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ให้ก้าวหน้าแก่ตนเองและบ้านเมืองสืบต่อไปด้วยเช่นกัน เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2560 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จัดเป็นโรงเรียนในระบบเช่นเดียวกันกับรูปแบบโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป

โดยใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีวิชาเฉพาะที่กำหนดให้นักเรียน คือพระภิกษุสามเณรต้องเรียนตามนโยบายของคณะสงฆ์โดยมหาเถรสมาคม คือ วิชาภาษาบาลี และวิชาพระพุทธศาสนา (อันประกอบด้วย พุทธประวัติ ธรรม วินัย และศาสนาปฏิบัติ) เพื่อเป็นฐานในการศึกษาหลักพระพุทธศาสนาในคัมภีร์พระไตรปิฎก สามารถนำไปเป็นเครื่องมือเผยแพร่พระพุทธศาสนาอันเป็นหน้าที่สำคัญของพระภิกษุสามเณรในฐานะที่เป็นศาสนทายาทผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาการบริหารจัดการศึกษา (สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2565)

แม้ว่า การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เปิดทำการเรียนการสอนมาแล้วเป็นเวลากว่า 50 ปี แต่สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง เนื่องจากความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา การศึกษาจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา วัดเมืองยะลา, 2563)

ดังนั้น ผู้บริหาร หรือผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้บริหารโรงเรียน ควรมียุทธวิธีในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสถานศึกษาที่มีการบริหารจัดการที่ดีผู้บริหารย่อมถือได้ว่า เป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานให้เป็นไปตามภารกิจและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสถาบันการศึกษานักบุคคล และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความจำเป็นในการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาตนเพื่อนำพาองค์กรไปอย่างมีประสิทธิภาพ และคุณภาพด้านการศึกษา ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องอาศัยยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ในการที่จะดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษา การบริหารกลยุทธ์เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์สำคัญที่ผู้บริหารและบุคคลที่ต้องการจะประสบความสำเร็จ ควรทำการศึกษาและทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วรุนแรงทำให้องค์กรต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะทำการวิจัยศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ให้มีคุณภาพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้
3. เพื่อนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก แบบการสัมภาษณ์สภาพแวดล้อม การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ความครอบคลุมขององค์ความรู้ทั้งสภาพและปัญหาการบริหารวิชาการของสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) ปรับ (ร่าง) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถานศึกษาประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วทำเป็นฉบับจริงเพื่อเก็บข้อมูลต่อไป 3) ศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในการบริหารวิชาการ โอกาส อุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็ง และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้
2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ ในขั้นตอนการศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ 1) จัดทำแบบสอบถาม วิเคราะห์สภาพปัจจัยภายในสถานศึกษาและปัจจัยภายนอกสถานศึกษา โดยกำหนดค่าน้ำหนักในแต่ละประเด็น 2) สอบถามผู้ปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 3) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการ SWOT และแบบ BCG Matrix แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบสัมภาษณ์

เชิงลึกเพื่อสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) นำผลการวิเคราะห์ SWOT สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในและสภาพของสถานศึกษา ในช่อง BCG Matrix มาใช้เป็นข้อมูลเพื่อร่างกลยุทธ์ 2) กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม 3) นำร่างกลยุทธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย ครอบคลุมขององค์ความรู้ ทั้งสภาพและปัญหากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา 4) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งมีลำดับขั้นในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ 1) นำเสนอกลยุทธ์การสนทนากลุ่ม 2) นำข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม 3) ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ 1.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานศึกษา 1.2) การเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอน ดังนี้ (1) เลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่า ผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง (2) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต นครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึก เรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (3) ขึ้นแนะนำตัวผู้วิจัย ได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวันเวลาสัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูลให้ผู้สัมภาษณ์ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง วันพุธ ที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 15.00 น. และ

สถานที่ ณ ห้องประชุม วัดเมืองยะลา พระอารามหลวง ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษา เพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครศรีธรรมราช ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 คน เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์เชิงลึกเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) ขั้นตอนเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยพิจารณาว่าผู้ให้ข้อมูลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่ มีคุณสมบัติตรงตามความต้องการ สามารถตอบปัญหาที่ต้องการเกี่ยวข้องได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเข้าไปศึกษา ตลอดจนพิจารณาความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทาง 3) ขั้นตอนแนะนำตัว ผู้วิจัยได้ส่งเอกสารขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นจึงกำหนดวัน เวลา สัมภาษณ์ วิธีการดังกล่าวเป็นการกำหนดบทบาทของผู้วิจัยแบบเปิดเผย (Over Role) 4) สัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเสนอร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ โดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นในทัศนะของผู้ให้ข้อมูล มุ่งหาข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้ข้อมูลเชิงพรรณนา มีประเด็นในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน ใช้คำถามอย่างเปิดกว้าง มีการเตรียมตัวก่อนทำการสัมภาษณ์โดยการหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่สัมภาษณ์อย่างเพียงพอ และสร้างความสัมพันธ์ (Rapport) ผู้วิจัยแนะนำตัวตามบทบาทที่กำหนดโดยการสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความประทับใจ ไว้วางใจ และกล้าที่จะเปิดเผยข้อมูล ผู้สัมภาษณ์ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการสัมภาษณ์ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-Face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ในกรณีของการศึกษา เพื่อเป็นการเติมเต็มข้อมูลระหว่างการเก็บข้อมูลให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากยิ่งขึ้น การรวบรวมข้อมูลประกอบเพิ่มเติม รวบรวมข้อมูลทุกส่วน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก โดยการสัมภาษณ์ บันทึกเสียง ถ่ายรูป สมุดบันทึก และถอดความออกมาเรียบเรียงต่อไป

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ ในการจัดสนทนากลุ่ม เสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ มีกระบวนการ ดังนี้ คือ 1) ทำหนังสือแจ้งผู้เข้าร่วมสนทนา

กลุ่มทราบพร้อมด้วยร่างกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ 2) ดำเนินการสนทนากลุ่มเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะในกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ วันพุธ ที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2567 เวลา 15.00 น. ณ ห้องประชุมวัดเมืองยะลา พระอารามหลวง ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 3) บันทึกผลการสนทนากลุ่มตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยฉบับนี้ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งเมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อมกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดทำร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ 2) นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น 3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ขั้นตอนการสร้างกลยุทธ์ การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นศึกษาการบริหารจัดการกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ 1) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ กำหนดค่าน้ำหนัก ค่าคะแนนสภาพปัจจัยภายนอกองค์กรโดยใช้ S- T- E- P คือ S ด้านสังคมและวัฒนธรรม T ด้านเทคโนโลยี E ด้านเศรษฐกิจ P ด้านการเมืองและกฎหมายและกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนสภาพปัจจัยภายในองค์กรโดยใช้ 2S 4M คือ S1 โครงสร้างนโยบาย S2 การให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน M1 บุคลากร M2 การเงิน M3 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ M4 การบริหารจัดการ นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ SWOT และวาดกราฟโดยใช้เครื่องมือ BCG Matrix 2) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้ (1) ผู้วิจัยดำเนินการนำรายละเอียดจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลสัมฤทธิ์ผู้ที่เกี่ยวข้องผลกระทบการวิเคราะห์ SWOT ในการจัดทำ (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (2) นำเสนอ (ร่าง) กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้น (3) ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อนำเสนอในการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. ขั้นตอนการนำเสนอยุทธ การศึกษาขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ นำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ฉบับสมบูรณ์ สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยศึกษากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพแวดล้อม การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ทั้งในแง่เชิงบวกและเชิงลบ ข้อมูลสภาพแวดล้อมเป็นข้อมูลในการประเมินสภาพของสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ว่าเป็นอย่างไร และมีการพัฒนาไปในทิศทางใด สภาพแวดล้อมที่มีบทบาทต่อการกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้นั้น แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอก Model “PEST”

ปัจจัยภายนอก	น.น.คะแนน	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าน้ำหนัก		สรุป
	คะแนนเต็ม	โอกาส	อุปสรรค	โอกาส	อุปสรรค	
				+	-	
P ด้านการเมืองและกฎหมาย	0.03	0.08	- 0.33	0.27	- 0.01	0.14
E ด้านเศรษฐกิจ	0.02	0.59	- 0.03	0.18	- 0.09	0.09
S ด้านสังคมและวัฒนธรรม	0.03	1.10	- 0.29	0.22	- 0.06	0.16

ปัจจัยภายนอก	น.น.คะแนน	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าน้ำหนัก		สรุป
	คะแนนเต็ม	โอกาส	อุปสรรค	โอกาส	อุปสรรค	
				+	-	
T ด้านเทคโนโลยี	0.02	0.88	- 0.76	0.18	-0.15	0.02
สรุปปัจจัยภายนอก				0.81	- 0.04	0.4 2
เฉลี่ยปัจจัยภายนอก (โอกาส-อุปสรรค)/ 2				0.21		

สรุป ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายนอกตาม Model “PEST” สรุปผลได้ว่าการเมืองและกฎหมาย (Political and Legal Factors: P) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors: E) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factors: S) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ และด้านเทคโนโลยี (Technological Factors: T) ผลการวิเคราะห์เป็นโอกาส คือ ทั้ง 4 ด้านผลการวิเคราะห์เป็นโอกาสทั้งหมด ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-cultural Factors: S) มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักสูงที่สุด และด้านเทคโนโลยี (Technological Factors: T) มีค่าเฉลี่ยน้ำหนักอุปสรรคสูงที่สุด ในการดำเนินงานการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน 2S 4M

ปัจจัยภายใน	น.น.คะแนน	ค่าคะแนนเฉลี่ย		ค่าน้ำหนัก		สรุป
	คะแนนเต็ม	จุดแข็ง	จุดอ่อน	จุดแข็ง +	จุดอ่อน -	
				จุดแข็ง +	จุดอ่อน -	
S1 โครงสร้างนโยบาย	0.01	0.71	- 0.34	0.07	- 0.03	0.04
S2 การให้บริการและ คุณลักษณะของผู้เรียน	0.02	0.71	- 0.04	.14	- . 8	0.06
M1 บุคลากร	0.02	0.76	- 0.44	.15	- . 9	0.06
M2 การเงิน	0.01	0.81	- 0.44	. 8	- . 4	0.04
M3 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์	0.02	0.67	- 0.48	.13	- . 1	0.04
M4 การบริหารจัดการ	0.02	0.75	- 0.27	0.15	- 0.05	0.01
สรุปปัจจัยภายใน				0.73	-0.04	0.34
เฉลี่ยปัจจัยภายใน(จุดแข็ง-จุดอ่อน)/ 2				0.17		

ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน 2S 4M สรุปผลได้ว่า โครงสร้างนโยบาย (Structure: S1) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านการให้บริการและคุณลักษณะของผู้เรียน (Products and Service: S2) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านบุคลากร (Man: M1) ผลการ

วิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านการเงิน (Money: M2) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ด้านสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ (Material: M3) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4) ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง คือ ค่าเฉลี่ยน้ำหนัก จุดแข็งสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการ (Management: M4) และค่าเฉลี่ยน้ำหนักอ่อนที่สุด คือ ด้านสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ (Material: M3) โครงสร้างนโยบาย (Structure: S1) และด้านการเงิน (Money: M2) การดำเนินงานการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

สรุป ผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน 2S 4M และสภาพแวดล้อมภายนอกตาม Model “PEST” ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ สถานภาพอยู่ใน STARS ดาวรุ่ง อยู่ในสภาพที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินการ ควรกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดังนี้ การบริหารเพื่อพัฒนาการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความพร้อมในทุกด้าน ทั้งในเรื่องของการทรัพยากรบุคคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ มีความสามารถ ทักษะ ส่งเสริมและพัฒนาให้สถานศึกษามีวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย

2. ขั้นตอนการร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ การร่างกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินการกำหนด หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ของกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงสภาพบริบทปัจจัยในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการสัมภาษณ์ ดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ (Strategy)

3. ขั้นตอนการนำเสนอกลยุทธ์ การนำเสนอกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ร่วมสนทนากลุ่มสนทนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants) ในการเสนอกลยุทธ์ คือ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงเป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) แบบ On-Site ผลการนำเสนอกลยุทธ์ ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำร่างกลยุทธ์ที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบประเมินผลเบื้องต้น และนำไปจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ดังนี้ วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ (Strategy)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เรื่อง “กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้” มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพแวดล้อม จากการศึกษาสภาพแวดล้อมกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ จากผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายนอก มีทั้งโอกาสและอุปสรรค ได้แก่ การที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น มีเพียงโรงเรียนเดียวในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ทำให้โอกาสที่มีเปิดกว้าง แต่ก็มีส่วนที่เป็นอุปสรรค คือ ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนานั้นมีน้อยและผู้ที่อยู่ในพื้นที่นั้นโดยมากมีการย้ายถิ่นฐานอยู่บ่อยครั้ง อีกส่วนหนึ่งก็เกิดจากข้อบกพร่องทางกฎหมายที่ระบุว่า ผู้ที่จะเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นจะต้องบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาเท่านั้น นอกเหนือจากนั้น สภาพภายในก็มีส่วนสำคัญในการบริหารเช่นกัน ได้แก่ งบประมาณที่มีน้อย การไม่ได้รับความสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดเท่าที่ควร ต้องอาศัยศักยภาพการบริหารของผู้บริหารเป็นหลัก ทั้งเรื่องของการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน หรือแม้แต่เทคโนโลยีที่จะนำเอาเทคโนโลยีมาใช้กับสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารนั้น มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะคอยบริหารจัดการสถานศึกษาในส่วนต่าง ๆ ให้ออกมาอย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จริญญา คิตขันธ์ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกรูด ป่าร้อน คลองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีสภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียน จุดอ่อนคือด้านประสิทธิภาพด้านการเงิน เพราะยังขาดงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานโครงการกิจกรรม โอกาส คือ ด้านสังคมวัฒนธรรม เอื้อต่อการพัฒนากลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมเพราะสังคมวัฒนธรรมชุมชนนั้นพร้อมให้ความร่วมมือในการทำโครงการกิจกรรม การสร้างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่าย โรงเรียน ส่งเสริมการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทาง การศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถศักยภาพ สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเข้าถึงชุมชน (จริญญา คิตขันธ์, 2564)

2. การสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกตาม Model “PEST” และภายใน (2S 4M) ส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ นั้น อยู่ในช่อง STARS ซึ่งหมายถึง ขยาย พัฒนา ส่งเสริม ในขณะที่มีสภาพแวดล้อมภายในที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินการกำหนดกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าประสงค์ (Goal) กลยุทธ์ (Strategy) กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน มีสอดคล้องกับงานศึกษาของ อภิวรรณ ยอดมงคล ซึ่งศึกษางานวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์เพื่อ พัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้จากการ สังเคราะห์เอกสารแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้ทั้งหมด การวิเคราะห์ TOWS Matrix และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร สถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายแผนงานของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จด้านการบริหาร และได้รับ รางวัลดีเด่นระดับชาติด้านคุณภาพ/วิชาการ ผลการพัฒนากลยุทธ์ มีดังนี้ 1) ผลการสังเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของ สถานศึกษาจากเอกสารแผนกลยุทธ์ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีจุดแข็ง 24 รายการ จุดอ่อน 32 รายการ โอกาส 18 รายการและอุปสรรค 22 รายการ โรงเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในสถานะดาวรุ่ง (STAR) 2) การยกร่างกลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนา พิเศษเฉพาะกิจ จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยนำผลจากการสังเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อน และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสและอุปสรรคและ นำผลจากการวิเคราะห์ TOWS Matrix มาใช้เพื่อประกอบการยกร่าง กลยุทธ์ ได้กลยุทธ์ 21 กล ยุทธ์ (อภิวรรณ ยอดมงคล, 2562) และมีความสอดคล้องกับ เฉลิมพล บุญญาฯ ได้ศึกษา งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสภานักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดศาลาหัวยาง) จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมภายในที่เป็นจุดแข็งมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดโครงการส่งเสริม ประชาธิปไตยไว้ในแผนที่เป็นจุดอ่อนมากที่สุด คือ งบประมาณสนับสนุนยังมีจำกัด สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นโอกาสมากที่สุด คือ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกโรงเรียน ต้องมีสภานักเรียน และที่เป็นอุปสรรคมากที่สุด คือ นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมการใช้อำนาจ ไม่ถูกต้อง 2) ผลการสร้างกลยุทธ์ การประเมินสภาพแวดล้อมความสัมพันธ์แบบ BCG พบว่า อยู่ในช่อง STARS กลยุทธ์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ มาตรการ ตัวชี้วัด เป้าหมายรายมาตรการ โครงการ/กิจกรรม มีกลยุทธ์ จำนวน 4 กลยุทธ์ 3) ผลการ นำเสนอกลยุทธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่า มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ กลยุทธ์ประกอบด้วย (1) พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานส่งเสริมสภานักเรียนและประชาธิปไตย ในโรงเรียน (2) พัฒนาการมีส่วนร่วมของสภานักเรียนในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของ โรงเรียน (3) ส่งเสริมและขยายเครือข่ายความร่วมมือของสภานักเรียนกับชุมชน องค์การภาครัฐ และเอกชน และพัฒนาผลงานสภานักเรียน และประชาธิปไตยในโรงเรียนให้เป็นที่ประจักษ์ (เฉลิมพล บุญญาฯ, 2566)

3. การนำเสนอกลยุทธ์ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความ คิดเห็นว่ากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก

สามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีความเป็นไปได้ มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุง ดังนี้ หลักการและเหตุผล ควรเพิ่มความชัดเจนและความต้องการในการทำวิทยานิพนธ์ กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ วิสัยทัศน์ ควรเพิ่มความชัดเจนและมุมมองเพิ่มขึ้น เช่น การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เป็นต้น ควรปรับให้เข้ากับกลยุทธ์ พันธกิจ ควรปรับแก้ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ควรเพิ่มเติมในด้านของคุณภาพและคุณลักษณะของผู้เรียน กลยุทธ์ที่ 1 ควรเพิ่มเติมตัวชี้วัดความสำเร็จ กลยุทธ์ที่ 2 ควรเพิ่มการจัดทำหลักสูตร/โครงการปรับปรุงหลักสูตร กลยุทธ์ที่ 3 ควรเพิ่มมาตรการประสิทธิภาพการบริหารการจัดการ และควรเพิ่มเติมในส่วนการบริหารงบประมาณ การให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบสามารถทำให้กลยุทธ์นำไปใช้ได้จริงอย่างเหมาะสมและเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับงานศึกษาของ ภูมิภัทร กลางโคตร ซึ่งศึกษางานวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ คือ บริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แบบมีอาชีพ (2) พันธกิจ มีจำนวน 1 ข้อ (3) เป้าประสงค์ มีจำนวน 1 ข้อ (4) กลยุทธ์ มี 4 กลยุทธ์ ประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การเรียนรู้ ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ มี 3 กิจกรรม ได้แก่ (1) การจัดการความรู้ทั้งภายใน และภายนอกองค์กร (2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาความฉลาดรอบรู้ของทีม (3) การนำ ประสพการณ์มาแก้ไขปัญหา กลยุทธ์ที่ 2 การมีค่านิยม และวิสัยทัศน์ร่วม มี 2 กิจกรรม ได้แก่ (1) การกำหนดวิสัยทัศน์และค่านิยมโรงเรียน และ (2) การกำหนดกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กลยุทธ์ที่ 3 (ภูมิภัทร กลางโคตร, 2560)

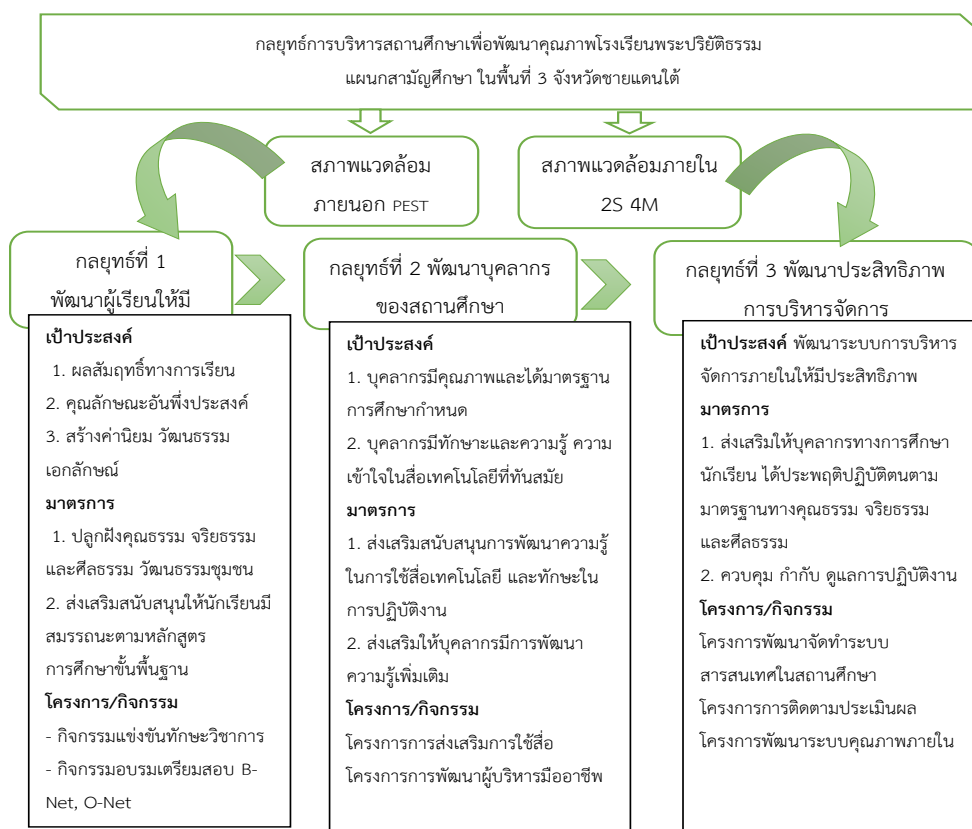
สรุป

จากการศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ได้รับความรู้ ดังนี้

1. จากการศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ การประเมิน สภาพภายนอกตาม Model “PEST” และสภาพแวดล้อมปัจจัยภายใน 2S 4M การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า มีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการอยู่ในสภาพที่เข้มแข็ง และสภาพแวดล้อมภายนอกที่เอื้อต่อการดำเนินการเป็น

ปัจจัยต่อการกำหนดกลยุทธ์ในกรอบการพัฒนา ขยายและการส่งเสริม เพื่อพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดังนี้ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร จัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล เน้นการมีส่วนร่วม ทุกภาคส่วน

2. กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ จากการสังเคราะห์ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย มาตรการ โครงการ/กิจกรรม ที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพ ในการบริหารสถานศึกษาได้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ควรเห็นความสำคัญให้การสนับสนุนในการนำกลยุทธ์ไปใช้อย่างจริงจัง
2. ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ ควรส่งเสริมให้สถานศึกษานำกลยุทธ์ที่ได้มาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการบริหารสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกลยุทธ์กับบริบทสถานศึกษา
3. ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์ที่ได้มาพัฒนาด้านบุคลากรและอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาตัวชี้วัดต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ ร.ส.พ.
- จรัญ คิธชัยน. (2564). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนกรุดป่าร้อน คลองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เฉลิมพล บุญญา. (2566). กลยุทธ์การดำเนินงานส่งเสริมประชาธิปไตยสู่การเป็นโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนของโรงเรียนเทศบาล 3 (วัดศาลาหัวยาง) จังหวัดสงขลา. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 8(2), 95-111.
- พระครูสุนทรวิเชียร. (2561). กลยุทธ์การบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม 10. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

- ภูมิภัทร กลางโคตร. (2560). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีมืออาชีพ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2565). คู่มือปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ขอนแก่น: ขอนแก่นการพิมพ์.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553-2562. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อภิวรรณ ยอดมงคล. (2562). การพัฒนากลยุทธ์เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

